

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Musiiikin koulutus

Juuso Härkönen

John Bonhamin ura rumpalina

Opinnäytetyö
Toukokuu 2020

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2020
Musiikin koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Juuso Härkönen

Nimeke
John Bonhamin ura rumpalina

Tiivistelmä

Opinnäytetyö käsittelee maailman tunnetuimpiin rumpaleihin kuuluvan John Bonhamin uraa rumpalina alkaen hänen lapsuuden innostuksestaan musiikkia kohtaan ja päättyen hänen ennen aikaiseen kuolemaansa. Tekstiin sisältyy tietoa yhteistä, joissa John Bonham on vaikuttanut uransa varrella, hänen elämänsä merkittävimmistä tapahtumista ja hänen yksityiselämästään.

Rumpusetit, perkussiot ja äänitekniikka -osiossa kerrotaan John Bonhamin käyttämistä rummuista, symbaaleista ja muusta välineistöstä, josta hänen omaperäinen soundinsa koostui. Soittotyö -osiossa keskitytään John Bonhamin rumpujensoiton tyypillisiin elementteihin, jotka tekivät hänen soitostaan erikoista.

Kieli
suomi

Sivuja 26
Liitteet 1
Liitesivumäärä 1

Asiasanat

John Bonham, rumpali, rummut, musiikki, transkriptio

THESIS
May 2020
Degree Programme in Music

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600

Author
Juuso Härkönen

Title
John Bonham's Career as a Drummer

Abstract

This thesis studies the career of John Bonham, who is one of the most famous drummers in the world, starting from his enthusiasm towards music as a child, and ending to his untimely death. The text contains information about the bands in which John Bonham has influenced during his career, the most significant events in his life and his personal life.

The drum sets, percussions and sound engineering section is about the drums, percussions, and other gear that John Bonham used, and of which his original sound was composed of. The style of playing section focuses on the typical elements in John Bonham's drumming which made his playing extraordinary.

Language

Finnish

Pages 26

Appendices 1

Pages of Appendices 1

Keywords

John Bonham, drummer, drums, percussion, music, transcription

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Ura musiikin parissa.....	6
2.1	Lapsuus, nuoruus ja rumpujensoiton aloitus.....	6
2.2	Musiikkiuran alkutaipale ja kehitys.....	7
2.3	The Yardbirds ja The New Yardbirds.....	8
2.4	Led Zeppelin.....	10
2.5	Uran loppuvaiheet ja kuolema	18
3	Rumpusetit, perkussiot ja äänitekniikka	20
3.1	Rumpusetit ja hardware	20
3.2	Perkussiot	21
3.3	Äänitekniikka.....	22
4	Soittotyyli	22
5	Pohdinta.....	24
	Lähteet.....	26

Liitteet

Liite 1 Transkriptiot

1 Johdanto

Opinnäytetyöni käsittelee legendaarista rock-rumpalia John ”Bonzo” Bonhamia, joka oli tunnettu erityisesti aikansa suurimman rock-yhtyeen Led Zeppelinin rumpalina. John Bonham on yksi maailman tunnetuimmista rumpaleista ja on vaikuttanut suuresti rock-musiikin kehitykseen sekä toiminut innoittajana monille muusikoille. Selitän työssäni hänen uransa sekä yksityiselämänsä merkittäviä tapahtumia lapsuuden inspiraatiosta hänen kuolemaansa saakka. Tutkin myös John Bonhamin käyttämiä rumpuja, perkussioita ja äänitekniikkaa. Lisäksi analysoin Bonhamin soittotyylin tyypillisiä piirteitä ja rytmisiä elementtejä sekä perustelen analysointiani tekemilläni transkriptioilla.

Olen valinnut aiheekseni John Bonhamin uran musiikin parissa, koska hän on ollut itselleni suuri innoituksen lähde. Ensimmäistä kertaa kuulin hänen soittoaan Led Zeppelinin Immigrant Song -kappaleen myötä ollessani 16-vuotias, ja tämä muutti suuresti käsitystäni rock-rummutuksesta. Kuulin kappaleessa suurta musiikillista ilmaisua, raakaa voimaa ja vahvaa tulkintaa. John Bonhamin soiton villi tyyli iski minuun välittömästi. Mielestäni mielenkiintoisia piirteitä hänen rummutuksessaan ovat kovat lyönnit, rumpujen suuri koko, kireät rumpukalvojen viritykset, perkussiot ja näitä elementtejä yhdistelemällä toteutettu ainutlaatuinen, voimakkaasti soiva ja tietyllä tavalla luonnollinen sointi.

John Bonhamin soittotyylin kenties tunnetuin piirre ja erikoisuus, joka erottaa hänet muista aikakautensa rumpaleista, on erittäin kovalla volyymilla soittaminen. Hänen soittotyyliensä poiketessa kollegoistaan hänestä tuli laajalti tunnettu, arvostettu, sekä myös arvosteltu hahmo, joka loi omanlaisiaan mielenkiintoisia fraaseja rummutukseensa. Hänestä tekee mielenkiintoisen rumpalin myös hänen kekseliäisyytensä erilaisten perkussoiden käytössä.

2 Ura musiikin parissa

2.1 Lapsuus, nuoruus ja rumpujensoiton aloitus

John Henry Bonham Jr. syntyi vuonna 1948. Hän oli suurikokoinen jo syntyesään. Hänen perheeseensä kuuluivat isä John Henry, äiti Joan ja myöhemmin myös pikkuveli Michael, sekä pikkusisko Deborah, heidän asuessaan Redditchissä, Englannissa. Bonzo rummutti jo pienenä kaikenlaisia esineitä suurella innolla. Hän sai ensimmäiset rumpukapulansa lahjaksi jo ennen kuin aloitti koulunkäynnin vuonna 1953. ”Olin niin innokas soittamaan päästessäni pois koulusta, että olisin soittanut ilmaiseksi. Oikeastaan tein niin pitkän aikaa, mutta vanhempani pitäytyivät lähelläni.” (Bonham 2005, 19.)

Olen halunnut olla rumpali noin viisivuotiaasta saakka. Tapasin soittaa kylpysuolapurkilla, jonka pohjassa oli vaijereita, sekä pyöreään kahvipurkkiin, jonka pohjaan oli kiinnitetty löysä vaijeri antaen sille virvelirummun efektin. Lisänä olivat aina myös äitini kattilat ja pannut. Kun olin kymmenen, äitini osti minulle virvelirummun. Isäni osti minulle ensimmäisen kokonaisen rumpusetini, kun olin viisitoista. Se oli melkein esihistoriallinen. Suurin osa siitä oli ruostetta. (Bonham 2005,13.)

Häntä innoitti koulunkäyntinsä alkuvuosina suuresti mies nimeltä Charlie Atkins, joka oli tanssiryhtyeen johtaja. Atkinsilla ja Bonhamin perheellä oli vierekkäiset karavaanipaikat, joissa he viettivät aikaa viikonloppuisin sekä pitkillä lomillaan. Charlie Atkins sivisti John Bonhamia rumpujensoittoon liittyvissä asioissa, kuten tanssilajeissa ja paradiddlen soittamisessa. Hän myös näki ensimmäisenä Bonhamin potentiaalinen rumpalina ja antoi tälle hänen ensimmäiset vispilänsä. John sai tämän jälkeen myös ensimmäisen oman virvelirummunsa ja harjoiteltuaan ahkerasti vispilöillä soittamista Atkins järjesti Bonhamille hänen ensimmäisen keikkansa Atkinsin tanssiryhtyeen rumpalina karavaanialueen tanssiaisissa Johnin ollessa 11-vuotias. Hieman myöhemmin hän sai säästettyä rahaa myös bassorumpuun sekä lattiatomiin. (Bonham 2005, 19).

1950-luvulla aloitteleva rumpali John Bonham otti paljon vaikutteita Edmundo Rossin yhtyeen latin-tyylisestä artikuloivasta rummutuksesta ja perkussioista.

Hän soitti myös Gene Krupan kappaleita ja oli täysin myyty Sandy Nelsonin kappaleesta Teen Beat. Vuosikymmenen alkupuolen kuuluisat artistit, kuten Nat King Cole, Doris Day ja Al Martino alkoivat väistyä uuden musiikillisen sukupolven tieltä, johon kuuluivat mm. Little Richard, Elvis Presley ja Bill Haley (Bonham 2005, 21). John Bonham perusti tähän aikaan myös ensimmäisen oman yhtyeensä koulukaverinsa kanssa. Valmistuttuaan koulusta ja halutessaan rahaa rumpujensoitostaan hän soitti The Blue Star Trio -yhtyeen kanssa paikallisella nuorisotalolla, jonka mukana sai nimensä ensimmäistä kertaa lehtiartikkeliin. Bonham sai pian tämän jälkeen ensimmäisen kokonaisen rumpusettinsä ja innostui rumpujensoitosta entistä enemmän. (Bonham 2005, 22–23.)

2.2 Musiikkiuran alkutaipale ja kehitys

John Bonham toimi lyhyitä aikoja useissa eri yhtyeissä vuodesta 1964 alkaen asuessaan Birminghamissa. Alkuun hän soitti ja lauloi taustalauluja The Senators -yhtyeessä, jonka kappale *She's a Mod* julkaistiin vuonna 1964 *Brum Beat* -nimisellä LP:llä, joka sisälsi birminghamilaisten yhtyeiden kappaleita. Hän liittyi ensimmäiseen ammattipohjalta toimivaan yhtyeeseensä Terry Webb and the Spidersiin jo 16-vuotiaana ja esiintyi heidän kanssaan näyttävissä keikkavaatteissaan. (Anttila 2015, 3; Bonham 2005, 35.)

Muita Bonhamin alkavalle uralle nostetta antaneita yhtyeitä, joissa hän soitti joko vakituksena tai keikkarumpalina, olivat Steve Brett and the Mavericks, Pat Wayne and the Beachcombers, The Nicky James Movement sekä Danny King and the Mayfair Set. Vuonna 1967 Johnin ollessa 17-vuotias hän liittyi Way Of Life -yhtyeeseen, joka käytti välillä kahta rumpalia, toisen rumpalin ollessa Buggy Eastwood. Bonham soitti yhtyeen kanssa yhteensä 18 kuukautta ja myös lauloi kappaleen *Hey Joe* yhtyeen sitä esittäessä. (Anttila 2015, 3; Bonham 2005, 30, 35–37.)

Bonhamilla oli näihin aikoihin kaksi yhtyettä tulevan Led Zeppelin -laulajan Robert Plantin kanssa: The Crawling King Snakes ja Band Of Joy. Jälkimmäisessä yhtyeessä oli sen toiminnan aikana useita erilaisia kokoonpanoa, mutta sen nimi

säilyi Plantin perustaessa ympärilleen entisen kokoonpanon tilalle aina uuden, samannimisen yhtyeen. Bonham valittiin Band Of Joy rumpaliksi vuonna 1967 (Draper 2008, 22). Häntä edeltäneet rumpalit näissä kokoonpanoissa olivat Pete ”Plug” Robinson ja John Trickett. Yhtye soitti livenä kappaleita, joita olivat mm. Hey Joe, Sweet Mary, For What it’s Worth, If I Were a Carpenter ja Hang on to a Dream. Yhtye tienasi esityksillään 60–70 puntaa illassa. Vuonna 1968 Band Of Joy soitti keikan amerikkalaisen iskelmälaulajan Tim Rosen lämmittelijänä. Tim Rose lähestyi Bonhamia tarjoten hänelle rumpalin töitä yhtyeessään, ja Bonham vastasi tarjoukseen myöntävästi. Band Of Joy oli hajonnut vuoden 1968 loppuun mennessä. (Anttila 2015, 3; Bonham 2005, 37–38, 59; Draper 2008, 16, 22.)

2.3 The Yardbirds ja The New Yardbirds

The Yardbirds toimi vuodesta 1963 vuoteen 1968 saakka. Tammikuussa 1968 yhtye koki muutoksia.

Peter Grantin tullessa mukaan ja Jeff Beckin poistuttua Yardbirds-kuvioista Pagella oli apunaan kovan luokan ammattilaisia pitämässä huolta yhtyeen asioista. Ennen sen hajoamista Grant ennätti järjestää vielä yhden Pohjois-Amerikan kiertueen, jolle hän pestasi kiertuemanageriksi nuoren Richard Colen. (Draper 2008, 35.)

The Yardbirds soitti vielä sovitun Pohjois-Amerikan kiertueensa ja hajosi tämän jälkeen. Yhtyeen korvaavalle uudelle kokoonpanolle oli mietitty uutta nimeä jo kiertueen aikana. (Draper 2008, 35–36.)

Bändin keulahahmo Jimmy Page oli alun perin kaavaillut yhtyeen uuteen kokoonpanoon rumpaliksi Keith Moonia ja toiseksi kitaristiksi Jeff Beckiä, mutta nämä suunnitelmat eivät koskaan toteutuneet yhtä singlejulkaisua lukuun ottamatta. Kyseisellä singlellä soitti jo tuleva Led Zeppelinin basisti John Paul Jones. Jimmy Page ja John Paul Jones olivat pyörineet yhdessä samoissa ympyröissä, toimineet studiomuusikkoina ja luoneet itselleen suuren nimen jo ennen The New Yardbirdsien perustamista. Page harkitsi pyytävänsä rumpalikseen B.J. Wilsonia, mutta häntä se ei kiinnostanut, sillä hän oli edellisenä vuonna soittanut Procol Harum -yhtyeen listaykköshitillä A Whiter Shade Of Pale. Rumpaliksi harkittiin

muitakin, kuten Aynsley Dunbaria, Mitch Mitchellä, Bobby Grahamia ja Clem Cattinia. (Anttila 2015, 4; Draper 2008, 16; Wall 2008, 45–46.)

Laulajaksi Page olisi halunnut Terry Reidin, mutta tämä kieltäytyi kunniaista. Page ajatteli seuraavaksi pyytävänsä laulajaksi Chris Farlowea, mutta sitten Terry Reid suositteli tilalleen Robert Plantia. Page näki Plantin Birminghamissa Hobbstweedle -yhtyeessä ja päätyi pyytämään häntä liittymään yhtyeeseen. Plant soitti tuolloin Band Of Joy -yhtyeessään yhdessä John Bonhamin kanssa ja suositteli tätä Jimmylle rumpaliksi. Vuoden 1968 kesällä Jimmy Page näki Bonhamin keikalla Lontoossa. Page tiesi välittömästi haluavansa hänet The Yardbirds -yhtyeensä uuteen kokoonpanoon, joka tultiin myöhemmin nimeämään The New Yardbirdsiksi. Jimmy Page on kertonut päätöksestään seuraavasti: ”Hän veti ehkä viiden minuutin mittaisen soolopätkän, jonka päätteeksi ymmärsin löytäneeni bändiin rumpalin”. (Anttila 2015, 4; Draper 2008, 22, 37; Wall 2008, 45–46.)

John Bonhamin taivuttelu The New Yardbirdsien rumpaliksi vaati yhtyeeltä paljon. Bonham oli jo tässä vaiheessa yksi Ison-Britannian parhaista nuorista rumppaileista ja tienasi tarpeeksi Tim Rosen yhtyeessä eikä halunnut ottaa riskiä, että menettäisi vakituisia tulojaan. Hän oli mennyt naimisiin Pat Phillipsin kanssa vuonna 1966 ollessaan 17-vuotias ja heillä oli jo kaksivuotias poika nimeltä Jason Bonham. Lisäksi hän sai samaan aikaan tarjouksia muiltakin muusikoilta, kuten Chris Farlowelta ja Joe Cockerilta. Bonham ei omistanut siihen aikaan puhelinta, joten yhtyeen manageri Peter Grant lähetti hänelle useita kymmeniä sähköitä, joihin kaikkiin Bonham ei vaivautunut edes vastaamaan. (Draper 2008, 37; Bonham 2005, 70, 201; Wall 2008, 46–47.)

Jimmy Page ja Peter Grant päättivät lähteä hakemaan John Bonhamin erääseen publiin aamiaiselle, jossa he keskustelivat bändin perustamisesta. Bonham ei vakuuttunut vielä tästäkään. Lopulta hän kuitenkin suostui liittymään The New Yardbirdsien neuvoteltuaan ensin itselleen mittavat palkkiot tulevista keikoista, sekä pestin yhtyeen ajokortittomaksi keikkabussin kuljettajaksi. (Wall 2008, 47–48.)

Yhtyeen ensimmäiset harjoitukset järjestettiin Lontoon Gerrard Streetillä kesällä vuonna 1968, ja ne sujuivat todella hyvin. (Anttila 2015, 4; Draper 2008, 38.)

We knew straight away it was going to be good and we would become a great rhythm section. Plus John wasn't influenced by other rock bands. Neither of us really listened to other rock bands. Maybe John did a bit with the Brum bands and he liked The Beatles, but he was more into soul music and loved songs... he always listened to the lyrics. Bonzo would play Beatles songs and many other songs and sing and play drums because all the phrasing has to do with the lyrics. If you ever need to know the words to a song ask the drummer. (Bonham 2005, 71–72.)

Kolme viikkoa ensimmäisen tapaamisensa jälkeen The New Yardbirds soitti ensimmäistä kertaa livenä Skandinavian kiertueellaan 14.9.1968. Kiertue sijoittui Tanskaan, Norjaan sekä Ruotsiin ja kesti hieman yli viikon. Tämän jälkeen yhtye palasi Iso-Britanniaan äänittämään levyä, jonka nimeksi tulisi Led Zeppelin. (Bonham 2005, 72.)

2.4 Led Zeppelin

Led Zeppelin perustettiin vuonna 1968. Yhtye soitti tätä ennen Skandinavian kiertueensa loppuun nimellä The New Yardbirds, sillä keikat olivat jo sovittuna. He aloittivat kiertuetta ensimmäisen levynsä äänityksen jälkeen vanhalla nimellään myös Isossa-Britanniassa, mutta nimi vaihdettiin Led Zeppeliniksi kesken kiertueen 14.8.1968. (Draper 2008, 38; Wall 2008, 90–91.) Led Zeppelin tarkoittaa suomeksi lyijyistä ilmalaivaa, mutta nimen syntyperästä ei ole yksiselitteistä tarinaa, vaan se vaihtelee eri lähteiden mukaan. Nimi saattaa juontaa juurensa Jimmy Pagen versioon amerikkalaisen Iron Butterfly -yhtyeen nimestä, jossa yhdistyvät ”teräksen raskas koostumus sekä perhosen keveys ja ilmavuus”. (Draper 2008, 35.)

The Who -yhtyeen John Entwistle ja Keith Moon sekä The Yardbirds' Jimmy Page ja Steve Winwood olivat kokoontuneet juopottelemaan ja vitsailemaan superyhtyeen perustamisesta New Yorkissa The Yardbirds' viimeisen Pohjois-Amerikan kiertueen aikana. Kerrotaan, että Entwistle olisi tuolloin sanonut: ”Kutsumme sitä Lead Zeppeliniksi, sillä se tulee nousemaan pilviin kuin lyijyilmapallo”.

Mick Wallin (2008) Jättiläisten aika -kirjan mukaan Keith Moon on ehdottanut yhtyeelle kyseistä nimeä, sillä ”kokoonpano tulisi uppoamaan kuin lyijystä tehty zep-peliini”. (Wall 2008, 26.) On kuitenkin todennäköistä, että manageri Peter Grantin ehdotuksesta ”a” kirjain jätettiin pois sanasta ”lead”, jotta nimeä ei lausuttaisi väärin (Anttila 2015, 4–5; Draper 2008, 35; Wall 2008, 91).

Led Zeppelinin äänitti ensimmäisen levynsä kahden viikon aikana Lontoon Olympic Studiolla lokakuussa 1968. Äänitykseen käytettiin aikaa korkeintaan 36 tuntia ja levyn tuottaminen maksoi korkeintaan 2000 puntaa. (Bonham 2005, 72; Draper 2008, 41.)

Levyn äänittämisen jälkeen yhtye kiersi Iso-Britanniassa lokakuusta joulukuun loppulle saakka ja sai yleisöltä ristiriitaisen vastaanoton. Monen mielestä he soittivat liian suurella volyyymilla. Led Zeppelinin ei tietenkään madaltanut volyymiaan vaan soitti keikoillaan entistä lujempaa. Heidän päälleen heitettiin jopa tiiliskiviä ja ämpäreitä. Yhtye soitti esityksiään mm. Lontoossa sijaitsevissa Marquee Hallissa, Roundhouseissa sekä Wood Green Fishmongers Hallissa. He saivat yhä enemmän keikkatarjouksia sekä palkkaa esityksistään, mutta päättivät suunnata katseensa Yhdysvaltoja kohti. (Bonham 2005, 92–93, 202.)

Britanniassa The Yardbirdsia ei pidetty ehkä enää juuri minään, mutta Amerikassa sitä pidettiin samankaltaisena pioneeribändinä kuin Beatlesia tai Stonesia. Kiinnostus yhtyeen jäsenten seuraavia projekteja kohtaan oli selvästi valtava. (Wall 2008, 94.)

Led Zeppelinin manageri Peter Grant oli yrittänyt saada yhtyeelle kunnianhimoisia levytyssopimuksia tässä kuitenkaan onnistumatta (Wall 2008, 93). Lopulta hän junaili Led Zeppelinille levytyssopimuksen suurelta amerikkalaiselta Atlantic Recordsilta marraskuussa vuonna 1968. Ennen tätä yhtyeellä ei ollut ollenkaan levytyssopimusta. Kansainväliseen jakelusopimukseen kuului täydellinen taiteellinen päätäntävalta Led Zeppelinille ja ennätysellinen ennakkosumma rahaa. Led Zeppelin oli myös Atlantic Recordsin ensimmäinen rock-yhtye koskaan (Draper 2008, 41; Wall 2008, 95.)

John pelkäsi lentämistä ja joutui jättämään vaimonsa Patin ja poikansa Jasonin joulun ajaksi. Led Zeppelin lensi Los Angelesiin ja tapasi siellä Richard Colen, joka oli toiminut Vanilla Fudge -yhtyeen kanssa ja joka aloitti nyt työskentelyn Led Zeppelinin kiertuemanagerina. Yhtye oli tullut shokeeraamaan yhdysvaltalaista yleisöään ja esiintyi ensimmäistä kertaa Amerikassa McNicholls Arenalla Denverissä Coloradossa 26. joulukuuta vuonna 1968. Kaksi päivää myöhemmin he lämmittelivät Vanilla Fudgea The Tea Partylla Bostonissa. (Bonham 2005, 75, 202.) Vanilla Fudgen rumpali Carmine Appice oli vaikuttunut nuoren John Bonhamin rummutuksesta ja auttoi häntä saamaan Ludwigin sponsorisopimuksen. Bonham valitsi itselleen todella suurikokoiset Ludwigin rummut. (Bonham 2005, 76; Wall 2008, 119.)

Vuosi 1969 oli todella vauhdikas Led Zeppelinin jäsenille. He julkaisivat Led Zeppelinin 1 -nimisen albuminsa Yhdysvalloissa 17. tammikuuta ja Isossa-Britanniassa 1. huhtikuuta. Led Zeppelin soitti vuoden aikana yhteensä 139 esitystä Amerikassa, Skandinaviassa ja Iso-Britanniassa ja esiintyivät samoissa tapahtumissa mm. Iron Butterflyn, Fleetwood Macin, James Brownin ja John Mayallin kanssa. (Bonham 2005, 77, 80, 202–203.)

Yhtye äänitti heinäkuussa Led Zeppelin 2 -albumin, joka julkaistiin 22. elokuuta 1969. Vastaanotto albumille oli kaksijakoinen. Vaikka ostava yleisö piti levystä, yhdysvaltalainen musiikkilehdistö lyttysi levyn täysin. Rolling Stone -lehdessä Jimmy Pagea kutsuttiin mielikuvitukseksi säveltäjäksi ja Plantin laulua kuvailtiin pakotetuksi ja epäuskottavaksi huudoksi. (Wall 2008, 140.) Led Zeppelin 2 -albumi syrjäytti vuoden vaihteessa The Beatlesin Abbey Road -albumin amerikkalaisen Billboard-albumilistan kärjestä ja kohosi listan kärkeen myös Iso-Britanniassa. Led Zeppelin vieraili myös televisiossa Iso-Britanniassa ja Tanskassa. Vuoden loppuun mennessä yhtye oli myynyt 100 000 albumia Iso-Britanniassa ja yli viiden miljoonan dollarin edestä levyjä Amerikassa. (Bonham 2005, 79–82, 202–203; Wall 2008, 140–141.)

Led Zeppelin halusi shokeerata yleisöään. Jimmy Page ja Robert Plant esittivät yhtyeen keikoilla vuoropuheluita kitaralla ja laululla, Page soitti puolituntisia kita-

rasooloja viulunjousellaan Dazed And Confused -kappaleessa, ja yhtye improvi-soi muilta yhtyeiltä lainattujen kappaleiden teemojen ympärillä. John Bonham pääsi esille hänen rumpusoolonsa Moby Dick-kappaleessa venyessä välillä jopa 40 minuuttiseksi.

Hän muunteli sooloaan kaiken aikaa ja kokeili uusia juttuja. Siksi hänen kanssaan olikin aina niin jännittävää soittaa. Jotkut muusikot inhoavat sitä, jos rumpali tai joku bändikavereista alkaa soveltaa kappaleeseen uusia juttujaan ja omia ideoitaan. Mutta Zeppelinissä juuri se oli koko homman suola, eikä kukaan taitanut sitä paremmin kuin John. Hän todellakin pakotti toiset soittajat ja yleisön kuuntelemaan herpaantumatta. Ja sen pohjalta syntyi jotain todella innostavaa. Hän on paras rumpali, jonka kanssa olen koskaan soittanut. Kevyesti. (Wall 2008, 205.)

Toimintaa voisi verrata esimerkiksi Jimi Hendrixin live-esityksiin. Led Zeppelin soitti kerran jopa kaksitoista encorea sovitun keikkasettinsä jälkeen venyttäen keikan keston neljään ja puoleen tuntiin. Psykedelia oli edelleen muodissa, mutta Led Zeppelinille päihteet eivät vielä olleet muodostuneet ongelmaksi, vaikka yhtyeen jäsenet niitä käyttivätkin. (Wall 2008, 122–124, 130, 142–143.)

Bändi oli kuuma ja matkalla huipulle, mutta kukaan ei vielä vahtinut meidän tekemisiämme liian tarkasti. Joten saatoimme koheltaa. Kaikki ne Led Zeppeliiniin aina liitetyt irstaudet tapahtuivat kahden ensimmäisen viinahuuruisen vuoden aikana. Sen jälkeen kasvoimme aikuisiksi ja lope-timme ne puuhat. Sen jälkeen siitä tuli realistista liiketoimintaa. (Wall 2008, 197.)

1970-luvun alkaessa Bonham omisti jo talon West Hagleysta ja halusi työskennellä mieluummin enemmän Iso-Britanniassa. Led Zeppelin äänitti kuitenkin kolmatta albumiaan ja oli edelleen paljon kiertueella, keikkaillen esimerkiksi Islannissa ja Saksassa. Yhtye soitti 200 000 henkiselle yleisölle The Bath Festival of Blues and Progressive Music-tapahtumassa Iso-Britanniassa yhdessä useiden muiden artistien kuten Pink Floydin, Santanan, Jefferson Airplanen ja Johnny Winterin kanssa 28.6.1970 (Bonham 2005, 205). Wallin (2008) mukaan tapahtuman virallinen nimi oli The 1969 Bath Festival of Blues. Bonham ja Page olivat osallistuneet myös sivuprojektina Lord Sutch and Heavy Friends-nimisen LP:n äänityksiin vuonna 1969 ja kyseinen LP julkaistiin vuonna 1970. (Bonham 2005, 204–205.)

Led Zeppelinin jäsenistä tehtiin Memphisin kunniakansalaisia huhtikuussa vuonna 1970 Tennesseeessä. Joku siis piti yhtyeen jäseniä yhtä suurena arvossa kuin Elvis Presleytä. Samaan aikaan he saivat tappouhkauksia, eikä heille tarjottu kaikissa paikoissa heidän ulkonäkönsä vuoksi. (Draper 2008, 70.)

Led Zeppelinin 3 -albumi julkaistiin Yhdysvalloissa 5.8.1970 ja Iso-Britanniassa 23.8.1970. Näiden julkaisupäivämäärien välissä albumi oli jo noussut Yhdysvaltojen albumilistan kärkeen. Näin tapahtui tämän jälkeen myös Iso-Britanniassa. Led Zeppelin myi jo miljoonia levyjä. Yhtye oli kuitenkin jo ennen vuoden loppua äänittämässä jälleen uutta julkaisua. (Bonham 2005, 204–205; Wall 2008, 234.) John Bonham ja John Paul Jones pääsivät vaikuttamaan ensimmäistä kertaa sävellystyöhön Led Zeppelinin kolmannella levyllä. Levyn soundiin vaikuttivat edellisen levyn monumentaalisen suosiollinen vastaanotto sekä suorituspainneiden aiheuttama turhautuminen. Levy sai vaikutteita bluesin lisäksi myös folkista ja kantrista sekä piti sisällään myös akustisia soundeja. (Draper 2008, 35; Wall 2008, 26, 212, 234.)

We had a lot of time at home to think, and we grew a lot closer together. We kept seeing stories about us breaking up, but in reality we had never been closer together. We did so much in such a short space of time we got drained. We needed a break before we got stale (Bonham 2005, 206.)

Yhtye jatkoi kiertue-elämää vuonna 1971 mm. Japanissa ja Isossa-Britanniassa. Esiintyessään toukokuussa Ranskan Milanossa heidän yleisönsä otti yhteen paikallisen mellakkapoliisin kanssa. Yhtye julkaisi uuden albuminsa Yhdysvalloissa 8.11.1971. Albumia on kutsuttu Led Zeppelin 4:ksi, mutta albumin virallinen nimi on levyn kannessa sijaitsevat henkilökohtaiset symbolit jokaiselle yhtyeen jäsenelle. Bonhamin logon on ajateltu viittaavan okkultismin suosimaan numeroon 3, sillä se sisältää kolme limittäin sijoituvaa ympyrää. (Draper 2008, 91, 93; Bonham 2005, 205–206.) Wallin (2008) tiedon mukaan Led Zeppelin 4 on maailman neljänneksi myydyin albumi yli 22 miljoonalla kappaleella (Wall 2008, 235).

Vuonna 1972 Led Zeppelin äänitti Houses Of The Holy -levyn, joka julkaistiin seuraavana vuonna. John Bonham osti The Old Hyde Farmin maaseudulta Wor-

chestershirestä, jossa tulisi asumaan lopunelämänsä. Hän pakeni kiertuepai-neita myös ostamalla itselleen 34 jalkaa pitkän hytillisen veneen, The Staysean. (Bonham 2005, 101, 104–105, 206.) Led Zeppelin kiersi vuonna 1972 Ameri-kassa, Japanissa, Australiassa, Uudessa-Seelannissa Tanskassa, Hollannissa, Sveitsissä ja Iso-Britanniassa. Tämä Britannian kiertue oli tähän asti heidän suu-rimpansa ja käsitti 24 keikkapaikkaa. Esityksiin myytiin vain neljän tunnin aikana 120 000 lippua, tehden 18 esitystä loppuunmyydyiksi. (Bonham 2005, 105, 207; Draper 2008; 102.)

I'm still the same person. I enjoy decorating and gardening, and I'm still as hot-headed as ever. I'm a bit quick tempered. I never sit down and think about things. I couldn't do what Jimmy does and shut myself away in the country. I like people around me all the time. Parties, going out and general looning. I suppose I'm a bit of a noisy person. In fact I'm probably the noisiest of the four of us. (Bonham 2005, 107.)

Houses Of The Holy -albumi julkaistiin 28. maaliskuuta vuonna 1973 ja kohosi brittilistojen kärkeen. Sama tapahtui myös Yhdysvalloissa. (Draper 2008, 102.) Albumin kappaleet sisältävät vaikutteita reggae, sekä funk musiikista. Led Zep-pelin herätti maalishuhtikuun kiertueellaan yleisössään paljon mellakointia. Tou-kuukuussa Led Zeppelin esiintyi Floridassa 56 800 henkiselle yleisölle rikkoen The Beatlesin Shea Stadiumilla saavuttaman ennätyksen. (Bonham 2005, 207; Dra-per 2008, 102, 108.)

Led Zeppelinin huhutaan tienanneen 30 miljoonaa dollaria vuoden 1973 aikana. He ottivat käyttöönsä ylellisen yksityisen lentokoneen nimeltä Starship ja vuokra-sivat kokonaisia kerroksia tai osioita hotelleista, joissa majailivat. Bonhamin käy-tös muuttui kaksijakoiseksi näihin aikoihin. Hän ei enää hajottanut hotellihuoneita kuten oli ennen tehnyt, mutta sai kiertueen aikana silti uuden lempinimen The Beast. (Draper 2008, 105–106.)

Vuonna 1974 Led Zeppelin perusti oman levy-yhtiönsä nimeltä Swan Song Re-cords, jonka kautta yhtye julkaisi muiden yhtyeiden levyjä omien levyjensä ohella. (Bonham 2005, 208; Draper 2008 112). John Bonham näytteli samana vuonna elokuvassa Ringo Starrin tuottamassa elokuvassa Son of Dracula. Elokuvan oh-jasi Freddie Francis ja Bonhamin ohella elokuvassa muusikon rooleja näyttelivät

myös Keith Moon ja Peter Frampton. Bonham myös soittaa elokuvassa rumpuja kappaleessa *At My Front Door*. (Bonham 208.)

Physical Graffiti -albumi julkaistiin 25.2.1975 Swan Song Recordsin kautta ja oli yhtyeen ensimmäinen tuplalevy. Se sisälsi idän musiikin vaikutteita kappaleessa *Kashmir*, funk-vaikutteita kappaleessa *Trampled Under Foot* sekä 11-minuuttisen kappaleen *In My Time Of Dying*. Albumi kohosi listojen kärkeen Atlantin molemmin puolin. Helmikuussa 1975 Yhdysvaltain albumilistoilla oli kuusi Led Zeppelinin albumia samanaikaisesti. Bonham osallistui vuonna 1975 myös Maggie Bellin albumin *Suicide Salin* tekoon. (Bonham 2005, 208–209; Draper 2008, 115.)

Bonham alkoi pukeutua valkoiseen haalariin ja mustaan knalliin Kellopeliappelsiini-elokuvan tyyliin. Hän kävi käsiksi *Sounds*-lehden toimittajaan ja hänen henkinen tilansa paheni entisestään hänen ollessaan poissa perheensä luota Led Zeppelinin kiertäessä maailmaa tauotta yhtyeen alettua veropakolaisiksi. (Draper 2008, 115.)

Maaliskuun 31. päivä vuonna 1976 Led Zeppelin julkaisi jälleen uuden albumin, *Presence*, joka nousi ykköspaikalle sekä Yhdysvaltojen, että Iso-Britannian albumilistoilla. Britanniassa se myi kultaa ja Yhdysvalloissa platinaa jo pelkkien ennakkotilausten myötä. (Wall 2008, 409.) Albumi äänitettiin ja miksattiin 17 päivän aikana, ja se oli pettymys verrattuna muihin yhtyeen albumeihin. Led Zeppelinin nousukiito oli pysähtynyt. Robert Plantin auto-onnettomuus, yhtyeen veropakolaisuus, Jimmy Pagen heroiniiriippuvuus, John Bonhamin henkinen tila ja hänen tyttärensä Zoen syntymä saivat aikakauden suurimman bändin kamppailemaan pysyäksään pinnalla. (Bonham 2005, 209; Draper 2008, 125, 127.)

Lokakuussa 1976 julkaistiin *The Song Remains The Same* -livealbumi sekä samanniminen dokumenttielokuva, jotka olivat nauhoitettu Led Zeppelinin Madison Square Gardenin keikoilla heinäkuussa vuonna 1973. Livealbumi sijoittui ensimmäiselle sijalle Iso-Britannian albumilistalla sekä toiselle sijalle Yhdysvalloissa. Dokumenttielokuva eikä myöskään livealbumi olleet yhtyeen parhainta antia. (Bonham 2005, 209; Draper 2008, 128.)

Syyskuussa 1976 NME:n eli New Musical Expressin lukijoiden äänestyksessä Led Zeppelin valittiin parhaaksi yhtyeeksi, Physical Graffiti vuoden parhaaksi levyksi, John Bonham toiseksi parhaaksi rumpaliksi, Robert Plant parhaaksi miespuoliseksi laulajaksi ja Jimmy Page parhaaksi kitaristiksi sekä tuottajaksi. Parhaimman rumpalin tittelin vei Bonhamin edestä hänen vanha tuttunsa Keith Moon The Who -yhtyeestä. (Bonham 2005, 209.)

Pohjois-Amerikan kiertueella vuonna 1977 asiat eivät olleet enää kuten ennen ja Led Zeppelinistä oli aistittavissa romahduksen merkkejä. Yhtye esiintyi Floridan Tampassa heinäkuussa 70 000 henkiselle yleisölle ja joutui keskeyttämään konsertin myrskyn takia. Peruutuksesta seurasi todella suuri mellakka, jonka vuoksi Led Zeppelin kuljetettiin pois paikalta poliisisaattueen turvaamana. Tampan mellakoinnin aiheuttamana 19 henkeä pidätettiin ja yli 60 henkeä jouduttiin kuljettamaan sairaalahoitoon. (Draper 2008, 131–132; Wall 2008, 432.)

Led Zeppelin käyttäytyi välillä todella törkyisesti. John Bonham potkaisu turvamiestä muutaman kerran Oaklandissa County Coliseumilla 3.7.1977 huomatesaan, että tämä oli töninyt Led Zeppelinin managerin Peter Grantin poikaa. Pojan isän kuullessa tapauksesta hän yhdessä kiertuemanageri Richard Colen sekä kiertueen turvallisuuspäällikön John Bindonin kanssa pieksivät kyseisen turvamiehen. Grant, Cole, Bindon sekä Bonham saivat kaikki syytteen pahoinpitelystä. Syytetyt vapautettiin takuita vastaan ja John Bindon erotettiin Led Zeppelinin palveluksesta. (Bonham 2005, 210; Draper 2008, 134.)

Saman heinäkuun aikana Robert Plantin poika menehtyi hengitystieinfektioon. Liikkeellä oli huhuja, joiden mukaan okkultistiset harrastukset murensivat Led Zeppeliniä. Toisten huhujen mukaan Led Zeppelin oli hajoamassa. Jimmy Page yritti hälventää huhuja antamalla haastattelun, mutta käytti itse tuohon aikaan heroiinia. (Draper 2008, 134–135; Wall 2008, 448.)

Vuodet 1978 ja 1979 olivat suhteellisen hiljaisia Led Zeppelin-yhtyeelle, verrattuna sen aiempaan toimintaan. Yhtye päätti tehdä paluun kahden vuoden keikkatauon jälkeen. Englannissa he eivät olleet esiintyneet neljään vuoteen. Kahta

yhtyeen esitystä Knebworthissa, Englannissa oli katsomassa yhteensä 200 000 henkeä. (Bonham 2005, 211; Draper 2008, 136, 139.)

Led Zeppelinin julkaisi viimeisen studioalbuminsa *In Through The Out Door* 15.8.1979. Albumi oli onnistunut, ja se nousi listojen kärkeen Atlantin molemmin puolin. Pääpaino kyseisellä albumilla oli syntetisaattorilla toteutetuissa soundeissa. Vuonna 1979 John Bonham soitti viimeisen kerran liveinä Iso-Britanniassa Paul McCartneyn Rockestra-yhtyeen kanssa Lontoossa. Bonham soitti myös rummut Roy Woodin kappaleeseen *Keep Your Hand on the Wheel*. (Bonham 2005, 193, 210–211; Draper 2008, 141.)

Melody Maker -lehden lukijäänestyksessä vuonna 1979 Led Zeppelinin äänestettiin vuoden parhaaksi yhtyeeksi sekä parhaaksi live-esiintyjäksi, *In Through The Out Door* vuoden parhaaksi levyksi, Plant parhaaksi laulajaksi, Page parhaaksi kitaristiksi, tuottajaksi ja sovittajaksi, Bonham toiseksi parhaaksi rumpaliksi ja Jones toiseksi parhaaksi basistiksi sekä toiseksi parhaaksi kosketinsoittajaksi. NME:n saman vuoden äänestyksessä Led Zeppelinin valittiin parhaaksi yhtyeeksi, Plant parhaaksi mieslaulajaksi ja Bonham parhaaksi rumpaliksi. (Bonham 2005, 211.)

Huhtikuussa 1980, juuri ennen Led Zeppelinin viimeiseksi jäävää kiertuetta Peter Grant erotti Richard Colen kiertuemanagerin tehtävistä, sillä tämä oli alkanut käyttää aktiivisesti heroïinia. Cole jäi nopeasti tämän jälkeen kiinni huumausainneiden hallussapidosta ja tuomittiin kuudeksi vuodeksi vankilaan. (Draper 2008, 145.)

2.5 Uran loppuvaiheet ja kuolema

Kesäkuun 27. päivä vuonna 1980 John Bonham koki terveydellisen romahduksen. Alkoholismi, väsymys ja ylensyönti saivat hänet lyyhistymään kesken esityksen Nürnbergissä Saksassa. (Draper 2008, 148.) Ennen kiertueen alkamista Bonhamin terveydentilaa kuvailtiin hyväksi, vaikka tämä väite ei pitänyt paikkaansa. Pyörtymisen syyksi epäiltiin vieroitusoireita, mutta muut Led Zeppelinin

jäsenet eivät ole koskaan myöntäneet, eivätkä kieltäneet tätä väitettä. Bonham soitti kiertueen loppuun asti, vaikkakin oli selkeästi pohjalla. (Wall 2008, 473.) Heidän viimeinen Euroopan kiertueensa jäi vajanaiseksi sen aloituksen viivästytyä useaan otteeseen. Led Zeppelinin soitti alkuperäisellä kokoonpanollaan John Bonhamin kanssa viimeisen keikkansa 7.7.1980 Berliinin jäähallissa. (Draper 2008, 148.)

”Sometimes touring gets a bit wearing, but that’s only because I’m married with kids at home.” (Bonham 2005, 119). Led Zeppelin oli lähdössä uudelle Pohjois-Amerikan kiertueelle, mutta Bonham joutui jättämään tämän takia jälleen perheensä. Bonham oli päässyt eroon heroiinista ja käyttikin nyt ahdistukseensa Motival -nimistä mielialalääkettä. Hän käytti kuitenkin edelleen runsaasti alkoholia. Hän sanoi Plantille kyllästyneensä rumpujen soittoon ja ehdotti, josko Plant soittaisi rumpuja ja hän vuorostaan laulaisi. (Draper 2008, 151; Wall 2008, 475.)

Matkalla kiertueen harjoitukseen studiolla Berkshireen Bonham pysähtyi aamiaiselle ja kumosi neljä nelinkertaista annosta vodkaa tuoremehulla. Hän jatkoi juomistaan päivän aikana studiolla, kunnes yhtyeen harjoitukset jouduttiin keskeyttämään hänen humalatilansa takia. Yhtye siirtyi Jimmy Pagen kotiin, jossa Bonham sammui ja hänet kannettiin sänkyyn nukkumaan. Seuraavana aamuna hänet löydettiin kuolleenä tukehtuneena omaan oksennukseensa. Kuollessaan John Bonham oli 32-vuotias. Kuolinaika oli yöllä 25.9.1980. Hänen tuhkinsa haudattiin 10.10.1980 Pyhän Mikaelin Kirkon hautausmaalla Rushockissa Englannissa. (Draper 2008, 151; JohnBonham.co.uk. 2020; Wall 2008, 476.)

Siinä vaiheessa tilanne olisi ollut aivan sama, olisipa meistä kuollut kuka tahansa. Emme me olisi jatkaneet. Kukaan ei ollut korvattavissa. Emme olleet sen tyylinen yhtye. Ei niitä asioita, mitä me etenkin live-tilanteessa teimme, voi opettaa. Soittajilla joko on se jokin tai sitten ei. Eikä kelläkään ollut sitä, mitä Johnilla oli. (Wall 2008, 481.)

Led Zeppelinin ilmoitti hajoavansa 4.12.1980 huolimatta huhuista, jonka mukaan John Bonhamin tilalle olisi suunniteltu korvaajaa. Yhtye oli tullut tulokseen, ettei kukaan pysty korvaamaan John Bonhamia soittajana. (Draper 2008, 151.)

John Bonham on saanut kunnianosoituksia ja palkintoja vielä kuolemansa jälkeenkin. Led Zeppelin on valittu Rock And Roll Hall Of Fameen sekä UK Music Hall Of Fameen. Lisäksi yhtyeen jäsenet ovat saaneet Grammy-palkinnot elämäntyöstään. Led Zeppelin on julkaissut John Bonhamin kuoleman jälkeen neljän levyn kokoelman, kaksi livealbumia, DVD:n, kokoelmalevyn sekä Coda-nimisen albumin, joka sisältää yhtyeen ”ylijäämäkappaleita”, joita Led Zeppelin ei ollut aiemmin levyillään julkaissut. (Draper 2008, 153, 157, 177, 181, 185, 188; Wall 2008, 504–505.)

3 Rumpusetit, perkussiot ja äänitekniikka

3.1 Rumpusetit ja hardware

John Bonham soitti Ludwigin rummuilla koko Led Zeppelinissä soittamansa ajan. Hän rumpusetteihinsä kuuluivat ainakin Green Sparkle, Silver Sparkle ja Amber Vistalite. Hänen rumpusettiinsä kuului pääasiassa 14 x 6.5 tuumainen Supraphonic 400 -virvelirumpu tai 14 x 6.5 tuumainen Supraphonic 402 -virvelirumpu varustettuna 20-säikeisellä virvelimatolla, 26 x 14 tuumainen bassorumpu, 15 x 12 tuumainen tom-tom-rumpu bassorummun yläpuolella kiinnitettynä joko virvelirummulle valmistettuun telineeseen tai bassorumpuun, 16 x 16 tuumainen lattiatom sekä 18 x 16 tuumainen lattiatom tai vaihtoehtoisesti 18 x 18 tuumainen ja 20 x 20 tuumainen lattiatom. (Bonham 2005, 76; Cohan 1995, 105; JohnBonham.co.uk. 2020; Wall 2008, 134.)

Bonhamilla oli sopimus Paiste -symbaalivalmistajan kanssa, ja hän käytti Giant Beat -sarjan symbaaleita, mutta tämän symbaalisarjan valmistus lopetettiin vuonna 1971 ja korvattiin samankaltaisella 2002-sarjalla, jota Bonham sittemmin alkoi käyttää. Hänen symbaaliasetelmaansa kuului 24”:n komppipelti, 15”:n Sound Edge -hi-hat, 16”:n, 18”:n tai 20”:n crash -symbaali hänen vasemmalla puolellaan, sekä 18”:n, 22”:n tai 24”:n medium ride -komppipelti hänen oikealla puolellaan. Välillä hän lisäsi settiinsä muutaman muun samaan 2002-sarjaan

kuuluvan symbaalin, kuten esimerkiksi 20":n crashin oikealle puolelleen. (Cohan 1995, 105; JohnBonham.co.uk. 2020.)

John Bonham kiinnitti Ludwigin etutominsa Rogers Swiv-O-Matic-telineeseen Ginger Bakerin ja Keith Moonin tapaan. Ludwigin hi-hat telineen ollessa liian heiveröinen hänen makuunsa, hän alkoi käyttää myös Rogersin valmistamaa hi-hat telinettä. Hän kiinnitti komppipellin bassorumpuunsa tähän käyttötarkoitukseen valmistetulla kiinnikkeellä. Bonham käytti läpi uransa Ludwigin Speed King -bassorumpupedaalia, jonka jousen hän laittoi kireälle. Tämä pedaali sai lempinimen "Squeak King", sillä se vinkui soitettaessa paljon. Pedaalin nuijan lyöntipää oli usein huopaa, mutta uransa loppua kohden Bonham siirtyi käyttämään puista nuijaa. Bonham soitti rumpuja hickoripuisilla Promuco Hickory -kapuloilla. (Cohan 1995, 105; JohnBonham.co.uk. 2020.)

3.2 Perkussiot

John Bonham kiinnitti usein lehmänkellon bassorumpunsa vanteeseen, sekä pyöreään kalvottoman tamburiinin hi-hatinsa yläpuolelle. Hän käytti myös timbales-rumpuja ja Natal-merkkisiä conga-rumpuja sekä vuodesta 1972 eteenpäin myös 24":n ja 26":n Ludwigin valmistamia kuparisia Universal-sarjan patarumpuja. Bonhamilla oli useilla keikoillaan myös 36":n tai 38":n Paisteen valmistama gongi. (Cohan 1995, 105; JohnBonham.co.uk. 2020.)

Bonham loi kekseliäästi perkussiivisia soundeja myös soittamalla rumpusetiä paljailla käsillään ja loi näin erilaisen soundin kuin kapulalla lyömällä syntyisi. Tätä tekniikkaa hän hyödynsi livenä esimerkiksi Moby Dick -kappaleen rumpusooloissaan. (Kaushal Bajracharya. 2020.) Led Zeppelinin Four Sticks -kappaletta äänitettäessä hän taas käytti kahden sijasta neljää rumpukapulaa, kahta kummassakin kädessään. Kappaleessa voi kuulla, miten hänen lyödessään rumpuja kapulat osuvat toisiinsa ja luovat näin "kalkattavaa" tai "klikkaavaa" soundia. (Songfacts. 2020.)

3.3 Äänitekniikka

Bonham ei käyttänyt rumpusetissään vaimentimia juuri ollenkaan, koska halusi rumpujensa soivan ja resonoivan reilusti ja luonnollisesti. Tästä syystä Eddie Kramer, joka toimi usein John Bonhamin rumpujen äänittäjänä käytti lähinnä vain tilamikrofoneja saadakseen rumpusetin soundin taltioitua sellaisena, kuin se oli. Keikoillaan Bonhamin kaikkiin rumpuihin asetettiin Shure Professional Series SM57 -mikrofoneja, bassorumpuun yksi kummallekin puolelle. (Anttila 2015, 7; Cohan 1995, 105; JohnBonham.co.uk. 2020.)

The reasons those drums sounded so good was performance, good mike placement, and recording in very live rooms... They would record in studios with high ceilings, wood floors, and lots of reflective surfaces (Cohan 1995, 105.)

John Bonham kiristi rumpukalvonsa, varsinkin bassorummun ja virvelirummun kalvot, kireälle saadakseen rummuista suuren ja reilusti soivan soundin. Hän ei leikannut bassorummun resonanssikalvoon reikää mikrofonian varten. (Cohan 1995, 105.) Bonham käytti päällystettyjä Remon ja Ludwigin rumpukalvoja. Hän piti kuluneen rumpukalvon soundista, joten vaihtoi rumpukalvonsa uusiin vain silloin, kun se oli pakollista. Läpinäkyvissä Ludwig Vistalite -rummuissaan hän käytti tosin läpinäkyviä rumpukalvoja, esimerkkinä Remon valmistamat Controlled Sound -rumpukalvot, joita kutsutaan myös "black dot" -nimellä, sekä Ludwigin vastaavanlaiset silver dot -kalvot. (Cohan 1995, 105; JohnBonham.co.uk. 2020.)

4 Soittotyyli

John Bonham ei koskaan käynyt rumputunneilla. Hän on ottanut vaikutteita soul ja funk rumpaleilta kuten Zigaboo Modelistelta, Benny Benjaminilta, Clyde Stubblefieldilta ja Al Jackson Jr:lta. Hän on kuitenkin itse sanonut, ettei koe ottaneensa vaikutteita erityisesti keneltäkään ja kuunnelleensa nuorena soulmusiikkia, jossa oli tärkeintä tunne ja soundi. (Bonham 2005, 147, 151; Cohan 1995, 105.)

Bonzo piti suurikokoisista rummuista, ja hänen rumpusoundinsa oli massiivinen niin livenä kuin äänitteilläkin. Hänen kuvaillaan olleen ”suuri kuin talo ja vahva kuin härkä” (Bonham 2005, 147; Cohan 1995, 105.) Bonham piti tunnetta ja omaperäisyyttä tärkeämpänä kuin soittotekniikkaa. Hän tykkäsi huutaa soittaessaan lisätäkseen soittoonsa tunnetta ja halusi esityksiensä olevan kuin ukkosmyrsky. (Bonham 2005, 147, 151.)

John Bonham on maailman vaikutusvaltaisin rock-rumpali kautta aikojen, ja hänen soitostaan tulee heti mielikuva ukkosta muistuttavasta voimasta. Hänen panostuksensa rock-musiikkiin olivat vallankumouksellisia ja hänen taitonsa verraton ja korvaamaton.” (Drummerworld. 2020.)

Led Zeppelinin jäsenet ovat kertoneet Bonhamin olleen basisti John Paul Jonesin kanssa bändin perusta ja selkäranka, jota ilman yhtye ei olisi ollut puoliksikaan niin hyvä ja joka mahdollisti yhtyeen onnistumisen. John Bonham sai rumpujen soiton näyttämään helpolta jopa puolituntisissa rumpusooloissaan kappaleessa Moby Dick. Hänen oikean jalkansa soittotekniikka ja hänen salamannopeat triolinsa olivat hänen tavaramerkkinsä ja kyseinen asia tulee esille esimerkiksi kappaleissa Good Times Bad Times ja Dazed And Confused (Liite 1). Hänen oikean jalkansa soittotekniikka oli niin kehittynyt, että Ronnie Verrall, joka on soittanut mm. Tom Jonesin, Big Jim Sullivanin ja Ted Heathin kanssa, luuli Bonhamin käyttävän tuplapedaalia. (Drummerworld. 2020: Wall 157–158.)

Mutta minä kuulin vierestä, kun Bonzo teki seitsemäntoista vanhana kaikki ne jutut yhdellä bassarilla. En keksi kuin yhden tyyppin, joka olisi häntä ennen kyennyt yhtä vakuuttaviin suorituksiin, ja hän on Johnin suuri sankari Buddy Rich. (Wall 2008, 158.)

Ne asiat, joita Bonzo teki yhdellä ainoalla bassarin pedaalilla, olivat sanalla sanoen julkeita. (Wall 2008, 158).

Monien rumpaleiden tyypillinen piirre on ottaa komppeihinsa rytmisiä elementtejä bassokuvioista, mutta John Bonham peilasi soitossaan enemmän kitaralla soitettuja kuvioita. Hän peilaa Led Zeppelinin kitaristin Jimmy Pagen rytmisiä kuvioita kappaleissa kuten Good Times Bad Times (liite 1), When The Levee Breaks, Custard Pie, The Ocean sekä Out On The Tiles. (Cohan 1995, 105.)

John Bonham soitti omien sanojensa mukaan symbaaleja suhteellisen vähän. Hän on sanonut soittavansa symbaaleita crashaten siirtyessään sooloon ja soolosta pois, korostaen mieluummin rumpujen kuin symbaalien sointia. Bonhamin mielestä svengi oli tärkeintä rumpujensoitossa ja kovat lyönnit kuulostivat paremmilta kuin hiljaiset. Hän sai kuitenkin luotua kevyeltä kuulostavaa svengiiä soittoonsa, vaikka löikin rumpujaan todella voimakkaasti esimerkiksi kappaleessa Rain Song. (Bonham 2005, 151; Cohan 1995, 105.)

Bonhamin rumpusoolot sisälsivät välillä kolme täysin erilaista osiota: rumpujen soittoa kapuloilla, seuraavaksi paljailla käsillä ja viimeiseksi heikennetyllä otteella elektronisia soundeja hyödyntäen ennen palaamista päätteemaan kapuloiden kanssa. (Bonham 2005, 129.)

I can get an absolutely true sound. It hurts at first, but the skin soon hardens and now I can hit a drum harder with my hands than with drum sticks. (Bonham 2005, 147.)

John Bonhamin rumpufillit olivat usein pitkiä sekä massiivisen ja harkitun kuuloisia. Tällaisia fillejä esiintyy kappaleissa Stairway To Heaven, Dazed And Confused, D´yer Mak´er ja Whole Lotta Love (liite 1). Hänen komppinsa olivat usein ”laid back” -tyylisiä eli nojasivat taaksepäin, esimerkiksi reggae-tyylisessä kappaleessa D´yer Mak´er (liite 1). Bonhamin kompit olivat myös jonkin verran kolmi-
muunteisesti fraseerattuja esimerkiksi kappaleessa Whole Lotta Love (liite 1).

5 Pohdinta

Opinnäytetyössäni käsittelin pääasiassa John Bonhamin uraa rumpalina. Tarkastelin myös hänen käyttämänsä soittokalustoa, hänen elämänsä merkittäviä tapahtumia ja hänen soittotyyliään. Ammensin tietoa useista eri lähteistä ja sain aikaan napakan tietopaketin, jonka lukeminen on hyödyllistä ja sivistävää John Bonhamin urasta, hänen käyttämästään soittokalustosta, yleisesti rumpujen soitosta tai musiikin historiasta kiinnostuneille.

Suurimman haasteen opinnäytetyöni kirjoittamiselle aiheutti koronavirus epidemia, jonka vuoksi kirjastot suljettiin ja Internetistä tekemiäni kirjatilauksia peruutettiin. Karanteenin takia myös koulun tiloihin pääsy oli evätty, enkä päässyt käyttämään koulun normaalissa tilanteessa minulle tarjoamia skannereita tai nuotinnosohjelmia.

Olen itse oppinut todella paljon uutta kirjoittaessani opinnäytetyötäni. Varsinkin John Bonhamin uskomattoman suuri menestys muusikkona oli mielenkiintoista tutkittavaa. John Bonhamin elämä on ollut uskomattoman vaiheikas ja hänen uransa on kantanut suuresti hedelmää ja jättänyt jälkeensä paljon opiskeltavaa ja pohdittavaa tuleville jälkipolville. Lukemani aineiston perusteella hän on ollut omalaatuinen ja musikaalisesti todella lahjakas henkilö, joka on jäänyt puristuksiin perhe-elämän ja rock-tähteyden väliin.

John Bonhamin käyttämät rummut sekä muu soittokalusto tulivat todella hyvin tutuksi prosessin aikana. Mielestäni rumpusetit, perkussiot ja äänitekniikka -osio onnistui työssäni parhaiten. Aion tulevaisuudessa hyödyntää uutta tietouttani Bonhamin soittokalustosta ja hänen käyttämistään äänitekniikkaan liittyvistä ratkaisuista myös omassa soitossani, sekä harjoitella soittamaan enemmän hänen levyttämänsä musiikkia. Opinnäytetyötäni voisi myöhemmin laajentaa esimerkiksi tekemällä enemmän transkriptioita John Bonhamin soitosta ja lisäämällä tekstin joukkoon kuvia havainnollistamaan hänen käyttämiään rumpuja ja perkussioita, niiden asettelua sekä hänen käyttämänsä mikrofonien asettelua.

Lähteet

- Anttila, J. 2015. John Bonham: Analyysi neljästä rumpukompista Led Zeppelin -yhtyeessä. Opinnäytetyö. Metropolia ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma.
- Bonham, M. 2005. The Powerhouse Behind Led Zeppelin. Herts: Southbank.
- Cohan, J. 1995. Star Sets Drum Kits Of The Great Drummers. Milwaukee: Hal Leonard.
- Draper, J. 2008. Led Zeppelin koko ura. Helsinki: Minerva.
- Drummerworld. 2020.
https://www.drummerworld.com/drummers/John_Bonham.html.
17.4.2020.
- JohnBonham.co.uk. 2020.
<https://johnbonham.co.uk/>. 17.4.2020.
- Kaushal Bajracharya. Led zeppelin moby dick full. YouTube -kanava.
25.11.2012.
<https://www.youtube.com/watch?v=r9-42mu1D9Y&feature=share>.
20.4.2020.
- Songfacts.2020.
<https://www.songfacts.com/facts/led-zeppelin/four-sticks>. 20.4.2020.
- Wall, M. 2008. Led Zeppelin Jättiläisten Aika. Helsinki: Like.

Transkriptiot

Good Times Bad Times (0:23) ♩ = 92-96

Musical notation for 'Good Times Bad Times' (0:23) in 4/4 time, tempo 92-96. The piece features a complex rhythmic pattern with triplets and accents. The notation is on a single staff with a treble clef and a key signature of one flat.

Dazed and Confused (4:57) ♩ = 96

Musical notation for 'Dazed and Confused' (4:57) in 4/4 time, tempo 96. The notation includes triplets and a four-measure rest, with 'L R' labels under the first four notes.

Whole Lotta Love (3:00) ♩ = 88-96

Musical notation for 'Whole Lotta Love' (3:00) in 4/4 time, tempo 88-96. The notation features a sequence of triplets and eighth notes with 'x' marks below them.

Whole Lotta Love (4:29)

Musical notation for 'Whole Lotta Love' (4:29) in 4/4 time. The notation includes a sequence of eighth notes with 'x' marks and triplets, with measure numbers 11 and 13 indicated.

Stairway To Heaven (6:22) ♩ = 102-108

Musical notation for 'Stairway To Heaven' (6:22) in 4/4 time, tempo 102-108. The notation shows a sequence of eighth notes with a triplet at the end.

D'yer Mak'er (1:43) ♩ = 80

Musical notation for 'D'yer Mak'er' (1:43) in 4/4 time, tempo 80. The notation features a sequence of eighth notes with 'x' marks and a triplet.

D'yer Mak'er (2:06)

Musical notation for 'D'yer Mak'er' (2:06) in 4/4 time. The notation shows a sequence of eighth notes with 'x' marks and a triplet.

D'yer Mak'er (3:17)

Musical notation for 'D'yer Mak'er' (3:17) in 4/4 time. The notation shows a sequence of eighth notes with 'x' marks and a triplet.